

hazai írók műve, húsz idegen nyelvű irodalom fordítása, ezek lennének a kiadó számbeli mutatói. E gazdag kiadói tevékenységről a jubileumra megjelent, gazdag dokumentumanyagot tartalmazó bibliográfia szól. Az évforduló alkalmából a kiadóház tanácsa a már meglévő Nolit-díj mellett még egy díjat alapított, s ezt a ház alapítójáról, Pavle Bihaljiról nevezte el.

A VAJDASÁGI TÖRTÉNETI INTÉZET ELSŐ JUBILEUMA. Egy évtizeddel ezelőtt alakult a Vajdasági Történeti Intézet, amely kilenc tudományos munkatársával és mintegy negyven külmunkatársával Vajdaság történetkutatását és -írását végzi. A dr. Löbl Árpád által alapított intézetben több jelentős projektumon dolgoznak, kutatási területük pedig a történelem előtti korszaktól egészen a közelmúltig terjed. A kutatás és történetírás mégis elsősorban az utóbbi három évszázad eseményeit öleli föl. Kiadói tevékenységük is egyre számottevőbb. Történeti monográfiáik, adattáraik és szakkikkek tartományunk politikai, katonai, gazdasági, társadalmi és művelődéstörténeti eseményeit fogják össze.

A MAROSVÁSÁRHELYI SZÍNHÁZ VAJDASÁGBAN. A Szabadkai Népszínház és a Marosvásárhelyi Állami Magyar Színház hagyományos kapcsolatai keretében került sor e romániai magyar társulat újabb vendégszereplésére. Sütő András *Vidám sirató egy bolyongó porszemért* című tragikomédiáját mutatták be, a mi színpadainkról is ismert Harag György rendezésében, remek színészkettőssel, Tarr Lászlóval és Lohinszky Lóránddal a főszerepben. A marosvásárhelyi társulat Sütő tragikomédiáját is a régebbi vendégszereplések

során (Nagy István: *Özönvíz előtt*, Bartha Lajos: *Szerелеm*) tapasztalt magas művészi szinten adta elő.

BOSNYÁK ISTVÁN SINKÓ-DRÁMÁJA A NÉPSZÍNHÁZBAN. Hosszabb szünet után ismét volt hazai ősbemutató a Szabadkai Népszínházban. Bosnyák István *Nehéz bonfoglalás* című dokumentumjátékát mutatták be Varga István rendezésében. Bosnyák eredetileg több részes hangjátékot írt Sinkó Ervin és felesége honkeresésének, valamint az *Optimisták* kiadása kálváriájának történetéről, majd, a rádiószínházban ez év elején történt bemutató után, a művet színpadra is átdolgozta. Az ősbemutatót november 28-án tartották. Az ifjú Sinkót és Sinkónét Árok Ferenc és Jónás Gabriella, az idős házaspárt pedig Faragó Árpád és Albert Mária alakította.

TUDOMÁNYOS DIÁKKÖRI KONFERENCIA ÚJVIDÉKEN. Az újvidéki Magyar Nyelv, Irodalom és Hungarológiai Kutatások Intézetének és a szegeди Bölcsészettudományi Kar Magyar Tanszékének hallgatói november 7-én diákköri konferenciát tartottak. A két egyetem magyar tanszékének diákköri együttműködése még egészen új kezdeményezés. Az első tanácskozást tavaly Szegeden rendezték meg. Ezen Sarkadi Imre *A gyáva* című kisregényét elemezték, a mostani újvidéki találkozó tárgyat Nadas Péter *Egy családregény vége* című regénye képezte. Tanulmányok és esszék formájában szóltak a szegeди és újvidéki hallgatók a regényről.

KÖNYVAVATÁS A FORUM-KLUBBAN. Szép hagyományt folytat az idén ősszel a Forum Könyvkiadó. Azt ugyanis, hogy a gondozásában megjelent új könyveket úgy bo-

csátja útjára az olvasók felé, hogy szerény kis ünnepségen, a szerző és más meghívottak jelenlétében, bemutatja őket. Az őszi évadban eddig Bori Imre *Krúdy Gyula* című monográfiájának, valamint Kossa János *A mi nyelvünk és Ladik Katalin Mesék a hétfejű varrógépről* című új kötetének bemutatóját jegyeztük fel. Legutóbb pedig Lőrinc Péter *Pirkadás* címmel közreadott emlékiratkötetének avatóünnepsége volt. Tomán László méltatásában elmondta, hogy a könyv megjelenéséhez — egyebek között — az író nyolcvanadik születésnapja nyújtotta az alkalmat, hogy a *Pirkadás* egy nagyobb könyvciklus része, illetve a korábban megjelent *Válságok és erjedések*, valamint a *Vándorlások* folytatása. Századunk egy viharos évtizedéről, az 1930-tól 1941-ig terjedő időszakról kapunk képet. Gazdag, harcos múltról, fáradhatatlan munkásmozgalmi, irodalmi és pedagógiai tevékenységről, egy korról és embereiről mesél a könyv. Részletesen szól a *Híd* folyóiratról, a korabeli irodalmi és iskolai háborúságokról, és a politikai meg társadalmi viszonyok ábrázolása közben érzékletes példákon szemlélteti a bürokrácia hatalmát, a terror légkörét. Arra a kérdéseinkre, mit fejez ki maga a *Pirkadás* cím, Lőrinc Péter a következőképpen válaszolt:

„... A könyvnek három fejezete van, az első fejezetnek a címe *Az éj-jel himnusz*. Egy kissé keserűen, némi szarkazmussal van mondva az a »himnusz«, de valóban volt egy hasonló című versciklusom ebben az időben. Ezzel kezdődik ez a korszak. Az éjszakával, a sötét éjszakával, és a pirkadással fejeződik be, amely nemcsak az én esetemben jelentett pirkadást, hanem az egész ország, a Párt esetében is. Hogy rövid és érthető legyenek: ekkortájt, 37-ben jött

Tito az éjre. S ugyanakkor kerültem én Bitolába, száműzetésbe, és ugyanakkor lettem a szerbhorvát nyelvű folyóiratok munkatársa (a magyar folyóiratokon kívül), és így tovább... Szóval, emiatt *Pirkadás*. Utána nem jön rögtön a reggel, talán a hajnalhasadás sem, mert azután jön közbe egy négyesztendő időszak, amit a táborban töltök el...”

A születésnapj gratulációkhoz mi is csatlakozunk, és sok szerencsét, minden jót kívánunk a nyolcvanéves Lőrinc Péternek.

BORBÉLY János

LADIK KATALIN A VELENCEI BIENNALE NŐI SZEKCIÓJÁBAN. Az idei Velencei Biennale vizuális művészeti és építészeti osztályában szeptember 20-a és október 15-e között tartották meg *A nyelv anyagiasítása* című nemzetközi tárlatot. A Mirella Bentivoglio (olasz vizuális költő) szervezete rendezvényen kizárólag nyelvi kísérleteket végző, élő és már elhunyt műalkotók munkáit állították ki, szám szerint hatvankilencet. Az anyagból kiderül, hogy a választás azokra a műalkotókra esett, akik valamilyen módon úttörő szerepet játszottak vagy játszanak a nemzetközi művészeti életben.

Az elhunytak közül Tatjana V. *Vecserka* (az orosz dadaizmus képviselője), Tatjana *Goncsarova* (Larionov munkatársa), Benedetta *Marinetti* (Filippo Tomaso Marinetti futurista vezér felesége), Ketty *La Rocca* (a Gruppo 70 megalakításának kezdeményezője), Sonia *Delanay* stb. alkotásait mutatták be. Az élő és ma is aktív avantgarde-or többek között Mary Ellen *Solt* (USA-beli szemiológus és költő), Ilse *Garnier* (Pierre Garnier-nek, a spacionizmus atyjának felesége és munkatársa), Cathy *Barbarian* (USA-beli zeneszerző és előadó,